

Fugellis evangelium om måteholdets velsignelser

Fugelli P.

Nokpunktet

Essays om helse og verdighet. 196 s. Oslo: Universitetsforlaget, 2008. Pris NOK 269 ISBN 978-82-15-01347-3

Fugelli avslutter nå sin trilogi om helseens vilkår, motkrefter og støttepillere – primært i dagens norske samfunn, men med skråblikk til globale utfordringer. Etter *Rød resept* (1999) og *0-visjonen* (2003) er oppsummeringsbudskapet denne gangen at

nok er godt nok og at nok er bedre enn alt. Han slår et slag for det ufullkomne mennesket og det rause samfunnet. Kontrapunktet til nokpunktet er altpunktet, med for høye forventninger og for store krav, det som gjør oss syke av all flinkheten og forventningene til livet. De helsemessige konsekvensene av higen etter altpunktet beskrives med kreative diagnoser som plikt-sykdommer og «den ensomme rytter»-sykdommer.

Det er fire hovedbolker, 12 kapitler og en rekke underkapitler. Teksten er lettlest og henvender seg til et bredt publikum. Stedvis preges den litt av at stoffet bygger på foredrag med pedagogisk fremstilling i underpunkter og strekpunkter. Likevel opplever jeg *Nokpunktet* som mer reflekterende enn de to foregående utgivelsene. Rikelig med litteraturhenvisninger gir muligheter for utdypende lesning. Som vanlig i Fugellis skrifter finner man elegante språklige formuleringer som kan være en leseropplevelse i seg selv.

På omslaget omtales dette som et kampskrift. Det er likevel sjelden slåsshansen kommer frem, Fugellis kamp er mer preget av de stilfulle kårdestikk. På ett punkt kan han imidlertid bli nesten voldelig, nemlig når Fremskrittspartiet omtales og fordømmes som en av vår tids store helsetrusler og som «samfunnets løsemiddel». Fugelli balanserer her på en knivskarp egg. Hans budskap enkelte steder, og i enda større grad i hans offentlige samfunnsreferier i aviser og fjernsyn, kan nemlig få preg av beiting nettopp på Frps individuelliberalistiske gressganger. Han nevner i 11 punkter hva samfunnet har fått (mer enn) nok av nå. Blant dem er plikt, mattilsyn og Fremskrittspartiet! Slik jeg kjenner Frp, vil han nettopp der få stor tilslutning til oppfatningen at vi har (mer enn) nok av både plikt og mattilsyn. Selv kaller han dette å «stjele friheten fra Fremskrittspartiet». Det hender

som kjent at tyver blir fanget av dem de vil stjele fra!

Andre ganger kommer hans «kamp» farlig nær *snus*fornuftige betraktninger (i dobbelt forstand?), og anmelderen får assosiasjoner til avslutningskapitlet om «den rette dose» i Haakon Natvigs store røde lærebok i hygiene fra 1958.

Min hovedkonklusjon er at *Nokpunktet* fortjener en vid leserkrets, både fagfolk, byråkrater, politikere og «folk fleste». Stedvis fryder jeg meg under lesingen, f.eks. når han i kapitlet om arbeidsmedisin raljerer med arbeidslinjens utvekster og innfører begrepene «arbeidsmaslinja» og «arbeidsraseri». Fryden stiger i kapitlet om «helsismen», spesielt i underkapitlet om beskyttelsesdrakt, der han tar et oppgjør med risikoprofetene og deres budskap om alltid å være beredt til å møte enhver potensiell helse-risiko.

Kristian Hagestad

Helse- og omsorgsavdelingen
Fylkesmannen i Vest-Agder
Kristiansand

Forskjellighet er en positiv ressurs

Hartviksen M, Kversøy KS.

Samarbeid og konflikt

To sider av samme sak. 221 s, ill. Bergen: Fagbokforlaget, 2008. Pris NOK 298 ISBN 978-82-450-0726-8

Her handler det om samarbeid, samtaler, konflikter og konfliktløsning – særlig nyttig for ledere på alle nivåer, men også svært relevant for mange andre. Forfatterne mener at forskjellighet er en positiv ressurs og kan være det også

når det fører til konflikter som «kjennes i magen». De har allsidig bakgrunn for det de skriver. Begge er høyskolelektorer, og begge har erfaring med å håndtere personalkonflikter på arbeidsplasser. Den ene er utdannet yrkespedagog og sykepleier, den andre er filosof, skipper og kokk.

Det er tre hoveddeler. Den første handler om å strukturere samtaler og samarbeid og om hvordan et mangfold av forskjellighet og uenighet kan ledes og struktureres. Del 2 handler om håndtering av destruktive konflikter, om ulike personlige strategier i konflikter og om hvordan en konflikt kan snus til noe konstruktivt. Del 3 har et utvidet perspektiv og handler om aksjonsforskning og aksjonslæring. Det sentrale i alle de tre

delene er SØT-verktøyet. Dette går ut på at man først fokuserer på dagens situasjon (S). Når denne er kartlagt gjennom en grundig prosess, der alle tas på alvor i gruppesamtaler, går man videre til å beskrive ønsker (Ø) om hvordan situasjonen burde være. Her vil forfatterne at vi skal ta litt i. Dette er arenaen for å drømme. «Vi trenger ikke realisere alle våre drømmer, men her skal vi bruke tid på å synliggjøre dem. Ønskene skal bidra til å utvide vår forståelse av mulighetene» (s. 59). Når ønskene er kartlagt, går man videre til å diskutere mulige tiltak (T).

Hartviksen & Kversøy beskriver hvordan de bruker SØT-modellen i strukturerte samtaler med studenter og arbeidstakere og hvordan den sammen med andre verktøy kan bidra til å få oppgaver gjort og til å redusere faren for at konflikter blir destruktive. Når mennesker bringes til å beskrive nåsituasjon og ønsker på en strukturert måte etter spilleregler de er enige om, blir de nødt til å lytte til hverandre. Det kan åpne for en forståelse for andres situasjon og forutsetninger – og til et fruktbart klima for sammen å finne frem til tiltak.

SØT-modellen er et verktøy. Forfatterne redegjør for hvordan verktøyet kan brukes. De understreker også at et verktøy kan bli et våpen som kan skade. Derfor poengterer de at vi hele tiden må stille oss det viktige spørsmålet: Vil jeg vel med det jeg gjør nå, og er det til gagn? De etiske sidene ved samarbeid betones sterkt: Jeg er ikke alene. Jeg samhandler med andre, og det er viktig at jeg vil dem vel. Det gir oss også større muligheter for å lykkes.

Dette er en velskrevet og viktig utgivelse, selv om enkelte banale skrivefeil skjemmer litt. Imidlertid er språket for en stor del elegant, med korte og velformulerte setninger. Det understreker budskapet og gjør teksten lettlest. Og det er gode litteraturreferanser. Boken er i seg selv et godt verktøy for å strukturere samarbeid. Bevisstgjøring om samarbeid og forskjellighet burde i større grad inngå i utdanningen til mange yrkesgrupper som skal ut og samhandle i helsevesen, forskning, skole og næringsliv og på andre arenaer. De fleste har nok vært henvisning til å prøve seg frem på egen hånd og har måttet gjøre dyrekjøpte erfaringer uten støtte. Denne utgivelsen vil kunne være til stor hjelp for mange i og utenfor helsevesenet. Den anbefales varmt!

Steinar Aase

Sosial- og helseavdelingen
Fylkesmannen i Telemark